

JĘZYK REGIONALNY – JĘZYK KASZUBSKI

Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
2. Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
3. Odbiór i interpretacja dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.
4. Poznawanie dziedzictwa kulturowego Kaszubów z uwzględnieniem historii, geografii i przyrody.
5. Uczestniczenie w kulturze regionu.
6. Kształtowanie postawy szacunku i odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe regionu.

Nauka języka kaszubskiego rozwija przede wszystkim kompetencje fundamentalne uczniów – językowe – oraz kompetencje przekrojowe. Ich rozwój przebiega jednocześnie w dwóch dopełniających się obszarach: nauki języka kaszubskiego – konwersacja, odbiór tekstów i tworzenie wypowiedzi – oraz wiedzy o języku i kulturze kaszubskiej rozumianej jako dziedzictwo materialne i niematerialne Kaszubów. Istotnym składnikiem tego nauczania jest budowanie sprawczości uczniów, w tym branie odpowiedzialności za własne działania, oraz ich wpływ na siebie, innych ludzi i świat.

Efektom nauki języka kaszubskiego jest przygotowanie ucznia do udziału w życiu wspólnoty lokalnej, regionalnej, narodowej i wielokulturowej. Proces uczenia się ma charakter interdyscyplinarny i ścisły związek ze środowiskiem zewnętrznym, które w najbliższym kontakcie stanowi rodzina, a w szerszej perspektywie wspólnota społeczna – regionalna, krajowa, europejska, globalna.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

Klasy IV–VI

1. Słuchanie wypowiedzi w języku kaszubskim. Uczeń:
 - 1) reaguje na polecenia i uwagi;
 - 2) rozpoznaje ogólny sens wypowiedzi informacyjnej i fabularnej;
 - 3) wyodrębnia ważne informacje zawarte w tekstach użytkowych: zaproszeniu, ogłoszeniu, życzeniach, prostej instrukcji.

2. Czytanie w języku kaszubskim. Uczeń:
 - 1) czyta na głos krótkie teksty literackie;
 - 2) omawia z pomocą nauczyciela treść tekstów czytanych po cichu;
 - 3) znajduje w tekście określone informacje;
 - 4) rozpoznaje kompozycję tekstów literackich pisanych prozą i wierszem.

3. Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim. Uczeń:
 - 1) poprawnie wymawia samogłoski labializowane i miękkie spółgłoski *sz, ź, cz, dź*, stosuje intonację językową;
 - 2) prowadzi dialog z zachowaniem zasad etykiety grzecznościowej: zadaje pytania, stosuje wykrzyknienia;
 - 3) opowiada usłyszaną lub przeczytaną bajkę, legendę, historyjkę;
 - 4) opowiada o doświadczeniach własnych i innych osób;
 - 5) opisuje postaci, przedmioty i miejsca.

4. Tworzenie wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim. Uczeń:
 - 1) stosuje odpowiednie znaki diakrytyczne, pisząc tekst w języku kaszubskim;
 - 2) stosuje elementarne zasady ortografii kaszubskiej;
 - 3) zapisuje krótkie zdania z pamięci i ze słuchu;
 - 4) przepisuje i przekształca wypowiedź ze zmianą form gramatycznych w kategorii liczby, czasu, osoby i rodzaju;
 - 5) tworzy teksty użytkowe: zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, prostą instrukcję, list prywatny;
 - 6) pisze samodzielnie opowiadanie w narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej związane z doświadczeniem życiowym;
 - 7) pisze krótki opis postaci, miejsca, przedmiotu;
 - 8) wzbogaca strukturę składniową wypowiedzi o przydawki i okoliczniki.

5. Przetwarzanie wypowiedzi ustnych i pisemnych. Uczeń:
 - 1) nazywa w języku kaszubskim obiekty i czynności przedstawione w materiałach wizualnych i audiowizualnych;
 - 2) formułuje w języku polskim główną myśl tekstu po kaszubsku;
 - 3) formułuje w języku kaszubskim główną myśl tekstu po polsku;
 - 4) tworzy przekład intersemiotyczny;
 - 5) dostosowuje styl wypowiedzi do różnych grup odbiorców.

6. Rozwijanie zasobu słownictwa w języku kaszubskim. Uczeń:
 - 1) rozwija słownictwo i związki składniowe w powiązaniu z tematyką tekstów słuchanych i czytanych w zakresie: życia rodzinnego ucznia, życia szkolnego ucznia, życia osobistego człowieka, życia w środowisku społecznym i przyrodniczym, życia ludzi w Polsce i na świecie;
 - 2) rozpoznaje znaczenie wyrazu w kontekście sytuacyjnym;
 - 3) nazywa obiekty z otoczenia i czynności wykonywane oraz ilustrowane za pomocą obrazów, filmów;
 - 4) opisuje przedmioty, osoby i miejsca z użyciem wyrazów określających;
 - 5) rozpoznaje w wypowiedzi popularne zwroty grzecznościowe i związki frazeologiczne oraz przypisuje im znaczenie;
 - 6) korzysta na lekcji ze słownika ortograficznego i słowników tematycznych języka kaszubskiego.

7. Rozwijanie umiejętności gramatycznych. Uczeń:
 - 1) rozpoznaje i wyjaśnia strukturę zdania ze względu na cel wypowiedzi;
 - 2) identyfikuje wykonawcę czynności, o której orzeka czasownik w zdaniu pojedynczym;
 - 3) rozróżnia związki składniowe w zdaniu pojedynczym, zadaje pytanie do wybranych składników zdania;
 - 4) formułuje zasady pisowni na podstawie obserwacji odpowiednio zestawionych przykładów językowych;
 - 5) rozpoznaje zdanie złożone i opisuje zależność między zdaniami składowymi;
 - 6) stosuje poprawne formy fleksyjne rzeczowników, przymiotników i czasowników w zdaniu;
 - 7) stosuje formy zaimków osobowych i dzierżawczych w liczbie pojedynczej oraz mnogiej;
 - 8) przekształca zdania pojedyncze w złożone z użyciem adekwatnych spójników: *i, ale, leno, abò, czej, bò, dlòte, chtërny*.

8. Odbiór i interpretacja dzieł literackich i innych tekstów kultury. Uczeń:
 - 1) czyta utwory literackie i inne teksty kultury;

- 2) rozpoznaje i charakteryzuje gatunki literackie omawiane na zajęciach i przypisuje do nich konkretne utwory;
 - 3) identyfikuje wypowiedź jako tekst literacki, informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;
 - 4) wymienia elementy świata przedstawionego w prozie i obrazy poetyckie w wierszu;
 - 5) charakteryzuje narratora i podmiot liryczny;
 - 6) omawia problematykę i sens utworu;
 - 7) ocenia postawy i zachowania bohaterów w kontekście wartości uniwersalnych;
 - 8) rozpoznaje i nazywa środki stylistyczne użyte w wierszu, takie jak epitet, porównanie, metafora, a także wyjaśnia ich funkcję w budowaniu sensu wypowiedzi;
 - 9) rozpoznaje powiedzenia i przysłowia kaszubskie oraz objaśnia ich znaczenie;
 - 10) recytuje wybrane utwory kaszubskie w całości lub we fragmentach;
 - 11) rozwija wrażliwość estetyczną, etyczną i kulturową.
9. Poznawanie dziedzictwa kulturowego Kaszubów z uwzględnieniem historii, geografii i przyrody. Uczeń:
- 1) opisuje historię, geografię i przyrodę najbliższej okolicy i wybranych miejsc na Kaszubach;
 - 2) identyfikuje wybrane wydarzenia z historii Kaszubów;
 - 3) omawia życie i działalność wybranych postaci zapisanych w dziejach Kaszubów;
 - 4) wskazuje walory historyczne, geograficzne i przyrodnicze swojej okolicy oraz innych miejsc w kontekście czytanych tekstów i wyjazdów;
 - 5) określa położenie wybranych miejscowości i obiektów fizjograficznych na Kaszubach oraz odnajduje je na mapie;
 - 6) charakteryzuje wybrane obrzędy i tradycje kaszubskie;
 - 7) rozpoznaje wybrane postaci z demonologii kaszubskiej;
 - 8) odtwarza wybrane tańce, pieśni i zabawy kaszubskie;
 - 9) okazuje postawę szacunku wobec dziedzictwa kulturowego Kaszubów.

Klasy VII i VIII

1. Słuchanie wypowiedzi w języku kaszubskim. Uczeń:
 - 1) wykonuje polecenia;
 - 2) rozpoznaje temat i problematykę wypowiedzi;

- 3) wyodrębnia ważne informacje zawarte w tekstach użytkowych: instrukcji, reklamie, relacji udostępnianych za pomocą różnych środków przekazu;
 - 4) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na styl wypowiedzi.
2. Czytanie w języku kaszubskim. Uczeń:
- 1) czyta na głos różne rodzaje tekstów, dostosowuje sposób prezentacji do odbiorców;
 - 2) omawia treść tekstów czytanych po cichu;
 - 3) znajduje w tekście określone informacje, odróżnia fakty od opinii;
 - 4) rozpoznaje kompozycję krótkich tekstów popularnonaukowych.
3. Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim. Uczeń:
- 1) wypowiada się poprawnie i starannie, zachowując odpowiedni akcent i intonację;
 - 2) prowadzi konwersację: udziela informacji, prosi o pozwolenie, odmawia, wyjaśnia swoje stanowisko, umiejętnie inicjuje i kończy rozmowę, stosuje różne strategie podtrzymania rozmowy;
 - 3) rozmawia o tekście literackim, publicystycznym lub popularnonaukowym, wysłuchanej audycji czy wywiadzie, stosując adekwatne środki językowe;
 - 4) wyraża swoje stanowisko w rozmowie i dyskusji;
 - 5) prezentuje publicznie wcześniej przygotowany tekst.
4. Tworzenie wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim. Uczeń:
- 1) pisze z użyciem kaszubskich znaków na urządzeniach elektronicznych;
 - 2) stosuje zasady ortografii kaszubskiej z wykorzystaniem wiedzy o budowie i odmianie wyrazu;
 - 3) stosuje zasady związane z pisownią wielką literą, pisownią łączną i rozłączną rzeczowników, czasowników i przymiotników;
 - 4) pisze teksty z pamięci i ze słuchu;
 - 5) stosuje poprawne formy wyrazów odmiennych w samodzielnej wypowiedzi pisemnej;
 - 6) tworzy notatkę z lekcji lub eksploracji terenowej;
 - 7) pisze samodzielnie opowiadanie w narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej związane z doświadczeniem życiowym i lekturą szkolną;
 - 8) redaguje opis postaci, miejsca i przedmiotu, w tym dzieła sztuki: rzeźby, obrazu, pomnika;

- 9) rozwija struktury składniowe wypowiedzi: informację rozszerza za pomocą określeń wyrażonych przymiotnikiem, rzeczownikiem, liczebnikiem i zaimkiem, przysłówkiem i wyrażeniem przyimkowym.
5. Przetwarzanie wypowiedzi ustnych i pisemnych. Uczeń:
 - 1) przekazuje w języku kaszubskim informacje przedstawione w materiałach wizualnych i audiowizualnych;
 - 2) formułuje w języku polskim treść tekstu po kaszubsku;
 - 3) formułuje w języku kaszubskim treść tekstu po polsku;
 - 4) przekazuje w języku kaszubskim informacje sformułowane w języku polskim;
 - 5) przekazuje w języku polskim informacje sformułowane w języku kaszubskim;
 - 6) dostosowuje styl i formę wypowiedzi do różnych grup odbiorców.
 6. Rozwijanie zasobu słownictwa w języku kaszubskim. Uczeń:
 - 1) rozwija słownictwo i związki składniowe w powiązaniu z tematyką tekstów w zakresie: życia rodzinnego ucznia, życia szkolnego ucznia, życia osobistego człowieka, życia w środowisku społecznym i przyrodniczym, życia ludzi w Polsce i na świecie, udostępnianych za pomocą różnych środków przekazu;
 - 2) rozpoznaje znaczenie wyrazu w kontekście sytuacyjnym i zdaniowym oraz przez dedukowanie znaczenia z obserwacji budowy słowotwórczej wyrazu;
 - 3) uzupełnia informację o wykonywanej czynności z użyciem przysłówków i wyrażań przyimkowych;
 - 4) rozpoznaje popularne związki frazeologiczne w tekstach słuchanych i czytanych;
 - 5) wykorzystuje różne strategie kompensacyjne: parafrazę, użycie wyrazów, wyrażań i zwrotów bliskoznaczących;
 - 6) stosuje popularne związki frazeologiczne w swoich wypowiedziach ustnych;
 - 7) korzysta samodzielnie ze słowników.
 7. Rozwijanie umiejętności gramatycznych. Uczeń:
 - 1) rozróżnia i wyjaśnia struktury gramatyczne w zdaniu pojedynczym i złożonym;
 - 2) wyjaśnia funkcje wyrazów w zdaniu pojedynczym;
 - 3) charakteryzuje formy fleksyjne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika;
 - 4) formułuje zasady odmiany wyrazów przez liczby, przypadki i rodzaje na podstawie obserwacji odpowiednio zestawionych przykładów językowych;

- 5) analizuje znaczenie słowotwórcze wyrazów;
 - 6) wyjaśnia zapis wyrazów, odwołując się do ich wymowy, budowy słowotwórczej, historii i ogólnie przyjętego zwyczaju;
 - 7) odmienia rzeczowniki, przymiotniki, czasowniki, liczebniki główne i porządkowe;
 - 8) używa zaimków osobowych i dzierżawczych w odpowiednich formach;
 - 9) rozwija struktury składniowe w zdaniu złożonym podrzędnie i współrzędnie.
8. Odbiór i interpretacja dzieł literackich i innych tekstów kultury. Uczeń:
- 1) rozpoznaje gatunki dziennikarskie omawiane na zajęciach i przypisuje do nich konkretne utwory;
 - 2) odczytuje sens dosłowny i metaforyczny utworu;
 - 3) interpretuje utwór w kontekście innych tekstów kultury;
 - 4) rozpoznaje kontekst historyczny i kulturowy dzieła;
 - 5) wskazuje w analizowanym utworze symbol, apostrofę, puentę;
 - 6) rozpoznaje komizm i określa jego rodzaje i funkcje;
 - 7) omawia dzieła sztuki: obrazy, grafiki, rzeźby, fotografie;
 - 8) formułuje własne sądy o dziełach literackich;
 - 9) formułuje własne opinie o filmach, koncertach, spektaklach, programach telewizyjnych i radiowych, podcastach;
 - 10) dyskutuje na temat przeczytanego utworu literackiego, tekstu kultury, używając argumentów w obronie swojego stanowiska.
9. Poznawanie dziedzictwa kulturowego Kaszubów z uwzględnieniem historii, geografii i przyrody. Uczeń:
- 1) opisuje historię, geografię i przyrodę Kaszub;
 - 2) charakteryzuje wydarzenia z historii Kaszubów;
 - 3) omawia życie i działalność wybranych przedstawicieli ruchu kaszubsko-pomorskiego;
 - 4) wskazuje atrakcje turystyczne Kaszub i Pomorza;
 - 5) wyjaśnia symbolikę i znaczenie wybranych obrzędów i tradycji kaszubskich;
 - 6) okazuje postawę szacunku wobec dziedzictwa kulturowego Pomorza oraz mniejszości narodowych i etnicznych.

W ramach zajęć z języka kaszubskiego uczniowie zdobywają doświadczenia edukacyjne, które wspierają ich rozwój językowy, osobisty, psychiczny i społeczny oraz budują poczucie sprawczości. Doświadczenia edukacyjne mają charakter praktyczny, wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe oraz rozwijają umiejętności komunikacyjne i współpracę.

W przypadku klas IV–VI uczeń:

- 1) przynajmniej raz w roku:
 - a) indywidualnie lub w grupie odwiedza wybrane muzeum kaszubskie lub inne miejsce ważne dla historii i kultury kaszubskiej i realizuje projekt edukacyjny z nią związany,
 - b) uczestniczy w wydarzeniu związanym z językiem lub dziedzictwem kulturowym Kaszubów;
- 2) przynajmniej raz w trakcie nauki w klasach IV–VI indywidualnie lub w grupie przygotowuje wydarzenie artystyczne w języku kaszubskim związane z dziedzictwem kulturowym Kaszubów.

Lista lektur:

- 1) Roman Drzeżdżon, *Mariolka i ji przigòdë* – wybrane fragmenty;
- 2) Leon Heyke, *Swiät kaszëbsczi*;
- 3) Jan Karnowski, *Jô bëm leno chcól*;
- 4) Aleksander Majkowski, *Žécé i przigòdë Remùsa* – rozdział III i inne wybrane fragmenty;
- 5) Janusz Mamelski, *Pisarze żëjq. Zéhádzenié z kaszëbską lëteraturą* – opowiadanie o Ceynowie i Derdowskim i inne wybrane fragmenty;
- 6) Janusz Mamelski, *Mack* – wybrane fragmenty;
- 7) Jan Piepka, *Mòje stronë*;
- 8) Danuta Stanulewicz, *Balbina z IV B* – wybrane fragmenty;
- 9) Bernard Sychta, *Kaszëba bël mój tatk*;
- 10) wybrane bajki, legendy i podania kaszubskie ze zbiorów: Jerzy Samp, *Zakłëta stegna / Zaklätô stegna*, Bożena Ugowska, *W krainie baśni i bajek kaszubskich / W krójnje kaszëbszczich brawãdów*;
- 11) wybrana twórczość innych współczesnych pisarzy kaszubskich.

W przypadku klas VII i VIII uczeń:

- 1) przynajmniej raz w roku:
 - a) indywidualnie lub w grupie odwiedza wybrane muzeum kaszubskie lub inne miejsce ważne dla historii i kultury kaszubskiej i realizuje projekt edukacyjny z nią związany,

- b) uczestniczy w wydarzeniu związanym z językiem lub dziedzictwem kulturowym Kaszubów;
- 2) przynajmniej raz w trakcie nauki w klasach VII i VIII przeprowadza rozmowę z przedstawicielem społeczności kaszubskiej, dokumentuje ją i prezentuje w sposób ustalony z nauczycielem.

Lista lektur

- 1) Hieronim Derdowski, *Ó panu Czôrlińszim, co do Pùcka pò sécë jachôl* – fragmenty pt. *Czôrlińszci jedze do Pùcka pò sécë i długò nie wrócô* i *Czôrlińszci spòtikô sã w òliwskim kòscele z bracyškã Léónã, chtëren mù pòkazuje pòtretë kaszubsczych ksążãt*;
- 2) Jan Drzeżdżon, *Twarz Smętka* – fragment rozdziału pt. *Kòżdi na tim swiece nosy w sercu swòje Pùstczy* i inny wybrany fragment;
- 3) Stanisław Janke, *Bënë i bùtën* – fragmenty rozdziału I;
- 4) Roman Kucharski, *Jón Natrzecy, Szцениã Swiãców* – fragment;
- 5) Aleksander Majkowski, *Žëcé i przigòdë Remùsa* – fragmenty rozdziału XIV i XXII;
- 6) Dariusz Majkowski, *Pòd òkã Jastrë* – rozdział I i III oraz inny wybrany fragment;
- 7) wybór wierszy: Leon Heyke, Jan Karnowski, Aleksander Labuda, Franciszek Sędzicki, Jan Trepczyk;
- 8) wybrana twórczość innych współczesnych pisarzy kaszubskich;
- 9) wybrane fragmenty dramatu;
- 10) wybrany felieton;
- 11) wybrane słuchowisko, przedstawienie teatralne lub film.

Warunki i sposób realizacji

Rozwijanie poczucia przynależności do wspólnoty, w tym kaszubskiej, odbywa się w szczególności przez wzmacnianie i celebrowanie więzi, tradycji, świąt i uroczystości kaszubskich, udział w różnorodnych wydarzeniach związanych z promowaniem języka i kultury kaszubskiej oraz docenienie różnorodności środowiska, w którym uczeń funkcjonuje. Realizacja nauki języka kaszubskiego odbywa się przez zanurzenie ucznia w kulturze.

Nauka języka kaszubskiego odbywa się w klasie i poza szkołą, a jej integralną częścią są wycieczki do miejsc związanych z kulturą i historią kaszubską, takich jak muzea czy wystawy, a także udział w wydarzeniach kulturalnych, wyjazdy związane z poznawaniem środowiska geograficznego i przyrodniczego Kaszub, warsztaty, spotkania z ciekawymi ludźmi czy projekty edukacyjne. Celem tych form aktywności jest uczestnictwo ucznia w życiu społecznym regionu i kształtowanie postawy szacunku oraz odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe regionu. Uczniowie doskonalą kompetencje językowe, przekrojowe i sprawczość, a także wchodzą w świat wartości.

W procesie nauczania języka kaszubskiego ważne jest uczenie się z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych i zasobów edukacyjnych dostępnych w Internecie. Nauczyciel motywuje uczniów i stwarza warunki do aktywności kulturowej oraz angażowania się w życie społeczne.

Niezbędny jest dostęp do obowiązujących lektur, słowników, map, czasopism i gier edukacyjnych oraz materiałów i pomocy dydaktycznych. Zadaniem szkoły jest zapewnienie optymalnych warunków pozwalających na osiągnięcie przez uczniów wskazanych w podstawie programowej wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności oraz zrealizowanie doświadczeń edukacyjnych, w tym umożliwienie realizacji zajęć z języka kaszubskiego w instytucjach związanych z językiem i kulturą kaszubską.

Zajęcia z języka kaszubskiego koncentrują się na treściach istotnych dla uczniów i jednocześnie stwarzają im możliwość aktywnego posługiwania się językiem, czyli wyrażania siebie. Zorientowanie na treść oznacza, że uczniowie na lekcjach języka zdobywają wiedzę o świecie. Działanie językowe wymaga skutecznej komunikacji, co ma zapewnić rozwijanie – w ścisłym połączeniu – czterech sprawności językowych: słuchania, mówienia, czytania i pisania. Tym sprawnościom jest podporządkowane uczenie się słownictwa, gramatyki, ortografii i wymowy.

Język stosowany w trakcie zajęć to język kaszubski. Nauczyciel, odpowiednio do zaawansowania grupy uczniów, wyjaśnia zadania, formułuje polecenia i reaguje w języku kaszubskim na sytuacje w klasie. Język kaszubski jest elementem autentycznej komunikacji, wspiera umiejętność rozumienia ze słuchu i opanowanie struktur językowych (w tym związków frazeologicznych). Zadania językowe obejmujące słuchanie, mówienie, czytanie i pisanie dotyczą treści powiązanych ze światem uczniów, kulturą codzienną oraz tradycją i historią Kaszub i Kaszubów. Treści związane z życiem codziennym są prezentowane przez dialogi, ilustracje, teksty użytkowe. Literatura wskazana na liście lektur udostępnia uczniom

fundamentalną zbiorową wiedzę Kaszubów i o Kaszubach. Lista lektur zawiera wykaz tekstów polecanych do przeczytania przez uczniów w całości lub we fragmentach. W przypadku niektórych autorów podano konkretny tytuł wiersza lub prozy z większego zbioru (np. legendę lub opowiadanie). Utwory wskazane na liście lektur są dostosowane do wieku ucznia, odnoszą się do grupy rówieśniczej, a także służą kształtowaniu poczucia tożsamości i przynależności regionalnej, co wiąże się z wartościami. Zakorzenie w regionie pozwala odnaleźć uczniowi swoje miejsce w świecie.

Na zajęciach z języka kaszubskiego ważne jest stworzenie warunków do pokazania, że to, czego się uczeń nauczył, ma dla niego sens i związek ze światem, w którym żyje. W tym względzie kluczową rolę (po przyswojeniu materiału) ma wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności językowych w nowych kontekstach.

Do efektywnego wykonywania zadań uczniowie potrzebują wiedzy, jak można uzyskać dostęp do nieznanych słów, jak się uczyć i jak pracować z tekstami. Dlatego nauczyciel wdraża uczniów do stosowania różnych sposobów uczenia się języka kaszubskiego.

Treści kształcenia językowego i kulturowego są prezentowane w spiralnej progresji, są powtarzane i rozszerzane w różnych kontekstach oraz formach, aby zapewnić uczniom nowe możliwości działań językowych. Różnorodne konteksty uczenia się zapewniają w szczególnym stopniu zadania i projekty realizowane poza terenem szkoły.

Nauczyciel języka kaszubskiego ma dość często do czynienia z niejednorodnymi pod względem językowym grupami, co wymaga dostosowania form pracy. Indywidualne różnice wynikają m.in. z odmiennych doświadczeń uczniów w zakresie intensywności kontaktu z kulturą i językiem kaszubskim. Możliwości zróżnicowania zadań stwarzają praca w grupie, w parach, projekty, otwarte formy lekcji, wybór materiałów dydaktycznych, dostosowanie poleceń i pomocy wizualnych.

Do realizacji wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności są stosowane odpowiednie do celów metody i techniki pracy na zajęciach wynikające z podejścia zadaniowego oraz dydaktyki postkomunikacyjnej. Duży nacisk kładzie się na interakcję, uczenie się przez odkrywanie oraz gry i zabawy językowe.

Znajomość języka kaszubskiego mierzy się przede wszystkim tym, jak dobrze uczeń rozumie ten język i jak dobrze się w nim komunikuje.